

under Hensyn til Partistillingen. Nu maa jeg sige, at jeg finder det urigtigt, at Partisynspunkter gøre sig gældende overfor en Sag som denne. Ved et Systemskifte, naar f. Eks. et Demokrati kommer til Magten, er det ganske klart, at der er en hel Række af Statens og Samfundets Indretninger, man maa vente at se reformerede. Man kan f. Eks. ikke vente, at Valgloven bliver urørt. Man kan heller ikke vente, at Beskatningslovene blive urørte. Man kan heller ikke vente, at Fordelingen af Statens Indtægter forbliver urørt. Der er imidlertid visse Sager, om hvilke man maa vente, at de forblive urørte, fordi det er Sager, som, naar de gribes galt an, skade Helheden, og som, naar de gribes rigtigt an, gavne Helheden. Hvis en Toldsats — jeg taler her selvfølgelig om Beskyttelsessatserne — sættes forkert, skader den, enten jeg er Venstremand, Højremand eller Socialdemokrat. Hvis den sættes rigtig, gavner den, hvilket Parti jeg saa end hører til. Derfor maatte jeg tage Udgangspunktet — og vedblive at fastholde det Udgangspunkt — just der, hvor det ærede Medlem for Saks-købing (Rørdam) tog det forrige Aar, da han sagde: Skulle vi lave en Toldlov, saa lad os dog lave en, som vore Efterkommere kunne være tilfredse med. Dette Udgangspunkt er jeg ganske enig med det ærede Medlem i. At vi saa ere ganske uenige om, hvad vore Efterkommere ville være tilfredse med, er igen noget andet. Men det er dog altid noget, og ikke saa ganske lidt, at være enig om Maalet og Udgangspunktet.

Men uenig er jeg med det ærede Medlem oppe i Landstinget, som udtalte, at naar han nu gik til Fællesudvalg, gik han derind ikke som Protektionist, ikke som Frihandelsmand alene, men tillige som Politiker. Jeg forstod ham: som Partipolitiker, og derfor er jeg ikke enig med ham, for som saadan gaar jeg ikke derind. Og jeg vilde ønske, at det ærede Medlem for Æbeltoft (N. Neergaard) vilde give et ganske klart og utvetydigt Svar paa dette: Er det Mening i Fællesudvalget at forhandle paa virkelig sagligt Grundlag med en ærlig Villie til uden Hensyn til Partistillingen at finde ud af, hvad der er rigtigt? Selv da vil der i Fællesudvalget ligge store Vanskeligheder for, thi Tingene ere i Grunden stillede paa Hovedet. Det, der skulde have været begyndt med, var tilstrækkelig Tid til et Udvalg her og et Udvalg i Landstinget og saa en kort Afgørelse, eventuelt i et Fællesudvalg. Det, der er sket, er, at Toldloven er jaget igen-

nem det ene som det andet Sted — fra alle Sider beklagedes det ogsaa i det andet Ting ovenover —, og at der saa endelig er tilbage et Fællesudvalg, i hvilket den egentlig saglige Behandling skal finde Sted. Paa hele Linien kan det ikke ske, men der er dog Hovedpunkter, paa hvilke det kunde ske, og her skulde jeg være glad ved at faa en bestemt, klar Udtalelse og ikke en som den, vi fik i det ærede Medlems Foredrag, som jeg synes ikke var bestemt, idet han straks efter at have udtalt noget bestemt i saa Henseende modificerede det igen.

Ja, jeg vil ikke opholde Tinget. Der var meget andet, jeg egentlig kunde ønske at sige ved denne Lejlighed. Lad mig dog have Lov til at omtale et Punkt endnu. Det synes mig, at Landbruget ofte opfatter sin Stilling, som om der i Grunden ingen Forbindelse var imellem Landbrugs-erhvervet og Industrien. Maa jeg tillade mig ved et enkelt typisk Eksempel at gøre Rede for denne Forbindelse, og det et Eksempel, som netop har Betydning under disse Forhandlinger, fordi dets Toldsatser angribes stærkt. Maa jeg tillade mig at minde Landbruget om en Tid, hvor man paa Gaardene spandt og kartede og vævede og farvede, ikke alene alt det, man brugte til sig selv, men ogsaa i vid Udstrækning, saaledes at man solgte det udenfor Gaardene. Jeg har talt med Købmænd, som kunde erindre, da de vare i Lære, hvorledes Bønderne kom ind fra deres Gaarde med store Dragter af Hvergarn og Vadmél og Skjortelærred og Lagenlærred og alle disse Ting og tuskede det ud hos Købmanden for andre Varer, de havde Brug for. Jeg minder om, hvorledes der paa St. Knuds Marked i Odense og mange andre Markeder i Landet blev drevet en meget betydelig Handel med Overskudsproduktionen fra Landbruget af alle disse Ting, med andre Ord, ikke alene Landbruget selv, men i vid Udstrækning ogsaa Bybefolkningen klædte sig i disse Ting, som Landbruget tilvirkede som Husflid.

Saa kommer Omslaget i Landbrugsdriften i 70erne, og den fører over til en helt anden Avling og over til en helt anden Art af Besætning, end Landbruget har haft før. Det er ikke længere tjenligt at avle Hør. I 70erne blev der saaet Hør paa 10,000 Tdr. Land her i Landet, nu avles der saa at sige ingen Ting. Endnu i 70erne havde vi en Faarebestand paa saadan noget som 1,700,000, nu have vi det halve. Den Gang var det Uldfaar, nu er det mere Kødfaar. Denne Omvæltning i